**Група 202 Урок 22 8.04**

**ТЕМА: СКЛАДНІ ВИПАДКИ І ВАРІАНТИ СИНТАКСИЧНОГО КЕРУВАННЯ**

**Мета:** ознайомити учнів із складними випадками керування, учити правильно вживати потрібну форму залежного слова, утворювати словосполучення за допомогою керування, познайомити із синонімікою словосполучень і слів; розвивати мислення, удосконалювати культуру мовлення учнів; виховувати прагнення досконало знати рідну мову.

**Тип уроку:** урок засвоєння нових знань (формування мовної компетенції).

**Хід уроку**

**І . Увідно – мотиваційний етап уроку**

**Термінологічний диктант**

1. Сукупність правил творення словосполучень і речень – …
2. Сукупність правил вживання розділових знаків у реченні й тексті – …
3. Смислове й граматичне поєднання повнозначних слів – …
4. Словосполучення, утворене в процесі мовлення, кожне слово якого зберігає своє лексичне значення – …
5. Вид зв'язку, при якому залежне слово граматично уподібнюється до головного – …
6. Вид зв'язку, при якому залежне слово завжди стоїть у певному непрямому відмінку, незалежно від форми дієслова – …
7. Вид зв'язку , при якому залежне слово приєднується до головного лише за змістом –…
8. Завжди залежне слово є незмінним у – …

Оголошення теми, мети уроку, очікуваних результатів. Учні визначають, що вони повинні вміти, а що – знати.

**ІІ. Операційно – пізнавальний етап уроку**

1. Аналіз мовного матеріалу.

– Замініть підрядними словосполученнями з прийменниковим керуванням такі вислови: книга, призначена для читання і виконання завдань; прочитаю, коли повернуся додому; светр, який одягають.

– Чи всі словосполучення ви утворили відразу?

2. При побудові словосполучення, особливо підрядним зв'язком керування, найвиразніше проявляються особливості мови. Українською мовою слід казати: навчати рідною мовою, пам'ятник Шевченкові, запобігати помилкам,дякую вам.

Сьогодні на уроці ми опрацюємо тему, детально ознайомимося із складними випадками керування. Вивчена тема стане вам у пригоді в подальшому житті.

Розгляньте таблицю та робочу сторінку «Складні випадки керування», запам’ятайте будову таких словосполучень.

| | |
|---|---|
| Дякую вам (а не «вас»).<br>Навчання українською мовою<br>(а не «на українській мові»).<br>Згідно із законом (а не «згідно закону»).<br>Додержувати чистоти, тиші (а не «чистоту, тишу»).<br>Мені болить (а не «мене»).<br>Заходи щодо (а не «по»).<br>Дотримати слова (а не<br>«слово»).<br>Оволодіння знаннями (а не<br>«знання»).<br>Докоряти учневі (а не «учня»).<br>Пробачте мені (а не «мене»).<br>Давати перевагу кому, над ким<br>(а не «кому, перед ким»). | Відправити поштою (а не «по пошті»).<br>Сталося через необережність (а не «із-з необережності»).<br>Пропуски через хворобу (а не<br>«по хворобі»).<br>Радіти з успіхів (а не «успіхам»).<br>Два рази на місяць (а не «в місяць»).<br>Комісія для складання (а не «по склада<br>Завдати шкоди (а не «шкоду»).<br>Називати на ім’я (а не «по<br>імені»).<br>Звернутися на адресу (а не «по адресі»)<br>Відповідно до наказу (а не<br>«відповідно наказу»). |

- Уважно прочитайте словосполучення, визначте, у яких із них ви чи ваші товариші допускали помилки.
- Розіграйте діалог, використовуючи словосполучення із запису таблиці чи робочої сторінки (робота в парах).

– Опрацювання таблиці. Проведення гри «Хто більше?»

**3. Нову інформацію про складні випадки керування ви можете отримати із таких джерел**:

- Робоча сторінка «Складні випадки керування», відповідний параграф підручника.

- Культура української мови: Довідник. С.Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина та ін.; за ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь,1990, – с. 102 – 136.
- Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1998 . – с. 37, 59, 81, 101, 141.

4. Опрацюйте матеріал у парах, використовуючи позначки:

   V – інформація, яку я знаю

   + – нова інформація

   ! – інформація, яка зацікавила

   ? – інформація, яка потребує пояснення.

Після виконання роботи проводиться обговорення отриманої інформації ( за позначками).

5. Пропоную вам скласти серію запитань, що стосуються опрацьованої теми (самостійна робота).
6. Робота в системі «учень – учитель – учень»

З погляду норм сучасної літературної мови правильними є словосполучення, побудовані за законами цієї мови. Слід врахувати засоби й типи синтаксичного зв'язку, за якими будується словосполучення, семантику й граматичні характеристики компонентів.

Визначте, чи правильно вжиті словосполучення?

– **Тяжчий олова, дорожчий золота, сильніший страха** – (ні)

Учні пояснюють, коментують відповідний параграф підручника, «Робочої сторінки».

– **Хворий малярією, скупий словами, швидкий язиком, багатий копалинами** – ( ні)

Учні пояснюють, коментують відповідний параграф підручника, «Робочої сторінки».

– **Два дня, три тижня, чотири дуба, півтора дні** – ( ні)

Учні пояснюють, коментують відповідний параграф підручника, «Робочої сторінки».

– **Зв'язати по рукам, орієнтуватися по зіркам, ходити по горам** – ( ні)

Учні пояснюють, коментують відповідний параграф підручника, «Робочої сторінки».

7. Наступний етап урок – закріплення вивченого матеріалу.

– Утворіть словосполучення, залежні слова поставте в потрібному відмінку і, якщо потрібно, додайте до них прийменники. Складіть із трьома словосполученнями речення.

Звернутися (адреса), тішитися (успіх), сміятися (себе), докоряти (брат), завдати (шкода), не дотримати (слово), тяжчий (сталь),засоби (грип), пробачте (я), надіятися (друг), дошкуляти (він), зрадити (товариш), захворів (грип), згідно (наказ), пишатися (перемога).

– Вибрати потрібне, обґрунтувати думку.

Турбуватися – за товариша, про товариша.

Відповідно – до закону, закону.

Пропуски – по хворобі, через хворобу.

Сміятися – з себе, над собою.

Три – апельсина, апельсини.

Розійтися – по квартирам, по квартирах.

Культура мовлення. Робота з довідником.

**Зразок** . Думки про зустріч – враження від зустрічі.

**Коментар**: іменники «думки», « враження» близькі за значенням. Кожне зі слів має відмінності в керованій формі:

Думка + іменник у знахідному відмінку з про (про тебе).

Враження + іменник у родовому відмінку з від (від зустрічі).

Самостійно робота учнів, обговорення.

**ІІІ. Корекційно – оцінювальний етап**

**–** Учні складають лінгвістичне повідомлення на тему «Складні випадки керування», визначають, чи всі поставлені цілі реалізували?

«Мікрофон»:

Я знаю..

Я можу..

Я навчився…

Я зрозумів…

**Рекомендація домашнього завдання.**

Визначити, вивчити основні моменти нової теми, скласти лігвістичне повідомлення в науковому стилі мовлення, пояснити вирази «вітер три метри на секунду – вітер три метри за секунду).

Створити сторінку міні – підручника чи опорний конспект, увівши самостійно дібрані нові зразки щодо нової теми.

**Робоча сторінка « Складні випадки керування»**

**І. «Запам'ятай! Так потрібно говорити !»**

| | |
|---|---|
| Дякую вам (а не «вас»).<br>Навчання українською мовою (а не «на українській мові»).<br>Згідно із законом (а не «згідно закону»).<br>Додержувати чистоти, тиші (а не «чистоту, тишу»).<br>Мені болить (а не «мене»).<br>Заходи щодо (а не «по»).<br>Дотримати слова (а не «слово»).<br>Оволодіння знаннями (а не «знання»).<br>Докоряти учневі (а не «учня»).<br>Пробачте мені (а не «мене»).<br>Давати перевагу кому, над ким (а не «кому, перед ким»).<br>Співчуваємо вам (а не «за кимось»).<br>Доглядати хворого (а не «за хворим»).<br>Насміхатися з когось (а не «над кимось»).<br>Учити ремесла (а не «ремеслу»).<br>Зрадити товариша (а не «товаришеві»).<br>Зазнати невдачі (а не «невдачу»). | Відправити поштою (а не «по пошті»).<br>Сталося через необережність (а не «із-за необережності »).<br>Пропуски через хворобу (а не «по хворобі»).<br>Радіти з успіхів (а не «успіхам»).<br>Два рази на місяць (а не «в місяць»).<br>Комісія для складання (а не «по складанню»).<br>Завдати шкоди (а не «шкоду»).<br>Називати на ім'я (а не «по імені»).<br>Звернутися на адресу (а не «по адресі»).<br>Відповідно до наказу (а не «відповідно наказу»).<br>Брати до уваги (а не «під увагу»).<br>Братися до роботи (а не «за роботу»).<br>Іти по хліб (а не «за хлібом»).<br>Послати по лікаря (а не «за лікарем»).<br>Запобігати помилкам (а не «помилок»).<br>Перекласти українською (а не «на українську»).<br>Опанувати науку (а не «наукою»).<br>Ігнорувати попередження (а не |

| | |
|---|---|
| | «попередженням»). |

**II.**

**Користуйся формулами**

**Прикметник у вищому ступені + від, за , ніж + порівняння**
(дорожчий **за** золото)

**Прикметник типу багатий, хворий, щедрий + на + іменник**
(хворий **на** малярію, скупий **на** слова)

**Числівники обидва, два, три, чотири + іменник у Н.в. множини (вони) ; півтора + ім. у Р.в. однини (кого? чого?)**
(три ясени, півтора відсотка)

**Після прийменника ПО іменник вживається в М. в., а не в Д.в.**
(поїхали по областях, ходили по стежках)

**III.**

Прийменник **за** + ім. у Р.в.,що визначає час (за Козаччини, за Хмельницького, за царя Гороха, за кілька років, а не при Хмельницькому).

Значення «**рід діяльності, місце її поширення**» передається конструкціями з прийменниками **з, у, в, по** або без прийменника (інструктор з плавання, агент у справах, різьбяр по дереву, комітет цін.)

- **Причинове значення – через, з, за** (через неуважність, з вини, за підозрою)
- **Значення мети – для, до, щодо, у справах** (комісія для..., комітет у справах..., рекомендація щодо лікування, майстерня для ремонту, інструкція для (до) складання кошторису)
- **Часові значення – над, перед, на, при, проти** (над ранок, перед світанком, в ніч проти Нового року, на старість, при старості).

## Складні випадки керування

| | Правильно | Граматична помилка |
|---|---|---|
| 1 | Брати до уваги | (а не «під увагу») |
| 2 | Братися до роботи | (а не «за роботу») |
| 3 | Знущатися з менших | (а не «над меншими») |

| | | |
|---|---|---|
| 4 | Іти по хліб, по воду | (а не «за хлібом») |
| 5 | Послати по лікаря | (а не «за лікарем») |
| 6 | Насміхатися з кого | (а не «над ким») |
| 7 | Співчуваємо вам | (а не «співчувати з кимось») |
| 8 | Вважати за необхідне | (а не «вважати необхідним») |
| 9 | Доглядати хворого | (а не «за хворим») |
| 10 | Запобігати помилкам | (а не «помилок ») |
| 11 | Згідно з повідомленням | (а не «згідно повідомлення») |
| 12 | Не з’явився через хворобу | (а не «із-за хвороби») |
| 13 | Одружитися з дівчиною | (а не «на дівчині») |
| 14 | Подякую вам | (а не «вас») |
| 15 | Пробачте мені | (а не «мене») |
| 16 | Мені болить | (а не «мене») |
| 17 | Дотримати слова | (а не «слово») |
| 18 | Оволодіти знаннями | (а не «знання») |
| 19 | Опанувати науку | (а не «наукою») |
| 20 | Учитися ремесла | (а не «ремеслу») |

| | | |
|---|---|---|
| 21 | Завдати шкоди | (а не «шкоду») |
| 22 | Зазнати невдачі | (а не «невдачу») |
| 23 | Зрадити товариша | (а не «товаришеві») |
| 24 | Називати на ім’я | (а не «по імені») |
| 25 | Звернутися  на адресу | (а не «по адресі») |
| 26 | Відправити поштою | (а не «по  пошті») |
| 27 | Сталося через необережність | (а не «із-за необережності») |
| 28 | Один раз на місяць | (а не «в місяць») |
| 29 | Засіб від хвороби | (а не «для хвороби») |
| 30 | Сміятися з себе | (а не «над собою») |
| 31 | Радіти з успіхів | (а не «успіхам») |
| 32 | Ігнорувати попередження | (а не «попередженням») |
| 33 | Відповідно до наказу | (а не «відповідно наказу») |
| 34 | Говорити україне ькою мовою | (а не «на українській мові») |
| 35 | Хворий на грип | (а не «хворий  грипом») |
| 36 | Важчий за олово | (а не «важчий олова») |
| 37 | Ходити по дорогах | (а не «по дорогам») |

| | | |
|---|---|---|
| 38 | Два (обидва, три, чотири) президенти | (а не «президента») |
| 39 | Три з половиною ящики | (а не «ящика») |

**Домашня робота**
Параграф 14 підручник О. Глазової, ст. 62-65, впр. 104-105.

**Урок №23 гр.202 8.04**

**Урок "Уживання прийменників в і на з географічними назвами "**

**Мета:** (формування компетентностей): предметні (знання про види синтаксичних помилок, про правила уживання прийменників в і на; навички грамотного письма); ключові (уміння вчитися: логічне мислення, уміння зіставляти, порівнювати, робити висновки.
**Тип уроку:** урок вивчення нового матеріалу
**Методи і прийоми:** бесіда, розповідь викладача, виконання вправ, робота з підручником

**Хід уроку**

**I. Організація учнів на навчальну діяльність**
**II. Мотивація навчальної діяльності (**повідомлення теми і завдань уроку)
**III. Актуалізція опорних знань.** (бесіда з учнями)
**IV. Виклад нового матеріалу**.

Прийменники чи наростки ***у-в*** та сполучники ***і-й*** у літературній мові чергуються між собою ось так:

1. По голосній попереднього слова треба писати ***в, й***, а по приголосній — ***у, і***: *Вона в хаті. Він у хаті. Темно в хаті, як у домовині. Брат і сестра. Сестра й брат. Багатого й шило голило, а нас і бритва не бере.*
При такому сполученні зазначу ще кілька випадків.
Пам'ятаймо, що ці ***в*** та ***й*** при нашій вимові звичайно прилягають до наступного слова, бо, як приголосні, самі не вимовляються: *Темно вхаті. Багатого йшило голило.*
Коли ми хочемо слово виділити й підкреслити, надаючи йому більшого значення, тоді воно не зливається зі своїм ***і,*** перед ним робимо паузу, і тому пишемо тут завжди ***і,*** а не ***й***. Наприклад: *Це пишемо і по приголосних. Це росте і в Америці.*
Це часто робимо також при голоснім протяжнім читанні. Наприклад, *у церкві.* Це часто робиться і в мові ритмічній.
Перед словом, що розпочинається з ***в,*** звичайно пишемо прийменника ***у***. Наприклад: *Пішли у Вівтар, Зламалась шруба у возі* й т. ін. Але при швидкій вимові тут може бути просто здовжене ***в****: Зламалась шруба ввозі, Видно ввікні* й т. ін.
Коли вживаємо поруч слова, які хочемо протиставити, як слова зовсім різні, тоді вживаємо ***і***, а не ***й,*** наприклад: *Віра і знання. Церква і народ.* Коли ж хочемо показати, що протиставлення нема, що одне й друге міцно й нерозривно пов'язані, тоді вживаємо ***й***: *Віра й культура.*
Коли я пишу: *Церква і народ, Віра і знання, Віра і культура,* то я цим і не пов'язую їх істотно й нерозривно одне з одним, — навпаки, роз'єдную їх, як розуміння зовсім різні.

Коли ж я вірую й ісповідую, що дві назви істотно пов'язані й нерозривні, що одна випливає з одної, тоді конче треба вживати *й: Віра й знання, Віра й культура, Церква й народ.* У цих назвах вживати ***і*** було б виразом нашої недовірливої думки.

2. Коли слово починається ненаголошеним ***у***, ***і,*** то по голосній попереднього слова пишемо ***в***, ***й,*** а по приголосній **у**, ***і****: Прийшов учитель до вчителя. Прибіг*
*Іван до Йвана. Ой удова, бідна вдова та й плакати стала. Як іти, то йти.*
При вимові цих форм ми звичайно поєднуємо слова так, щоб ці ***й*** чи ***в*** стояли по голосних: *довчителя, дойвана, біднавдова* і т. ін.
Так само чергуються початкові ***в-у*** та ***і-й*** у словах: *уже — вже, увесь — ввесь, услід — вслід, іще — йще, іти — йти, імення — ймення, імовірно — ймовірно* і т. ін. Наприклад: *Зійшло вже сонце. Зійшов уже місяць. Він іще не прийшов, а вона не прибула йще. Йому ймення Микола. Тут імення не ставте. Далеко йти, та мусів іти.*

3. Коли наступне слово починається з голосного, то завжди пишемо тільки ***в*** або ***й****: Приїхав в Америку. Прибуде й Олексій. Приніс в улик.* Як бачимо, у цьому випадкові (перед голосною) не зважаємо на те, який звук — голосний чи приголосний — стоїть перед цим ***в*** чи ***й***.
Зі словом <u>увесь</u> пишемо так, щоб не постало два приголосних чи два голосних поруч. Наприклад: *в усьому — у всьому, в усі — у всі, в усіх — у всіх;* так само: *у всякого — в усякого* і т. ін. У жодному разі не можна писати: *у усякому чи в всьому, у усі* чи *в всі* і т. ін., бо буде немилозвучний (цебто тяжкий до вимови) збіг звуків.

4. Коли звуки ***і***, ***у*** йдуть у середні слова за приставкою, що кінчиться голосним звуком, то звичайно вони змінюються на ***й***, ***в***. Наприклад: *прийми, вийде, знайде, прийменник, займенник, на ймення, та й (а не тай), неймовірний, найпевніше, навчитись, навчитель, заввага, завважати, повчитись, вивчитись, завмирати, завтра* і т. ін.

5. На початку речення, а особливо, коли далі йдуть дві чи більше приголосні, пишемо ***і*** та ***у***: *І босе, і голе. Ідуть дівчата в поле жати. У латаній свити ночці. Утни, батьку.*
Але цього правила не додержуємо конче скрізь, особливо в мові мірній, — на початку речення часом пишуть і ***й***, ***в,*** наприклад у "Кобзарі" маємо: *В селі довго говорили. Вміла мати брови дати. Й я прийду до вас.*
Коли ж по такім початковім звуці йдуть дві приголосні, тоді пишемо конче **у**, ***і****: У страха очі великі. І вмерти не дають.*
Так робимо тому, що починати окреме речення нам справді легше з ***у*** чи з ***і***, аніж з **в**чи ***й***. У совєтських писаннях речення починають звичайно з ***в,*** але це нічим не виправдане, — це наслідування російської.

6. По знаку розділовім, наприклад по перетинці чи комі (знак ,) так само звичайно пишемо **у**, ***і,*** як і на початку речення: *І над водою, і над гаєм. Зійде сонце — утру сльози.* Це робимо звичайно тоді, коли дальше слово починається одним чи двома приголосними.
Взагалі, коли ***і*** повторюється, і в вимові ми спиняємося на перетинці, то не міняємо його на ***й***. *і батько, і сестри, і брати пішли на поле.*

7. Не кожна людина говорить плавко, рівно, а все робимо хоч маленькі перерви (паузи) в своїй мові. Ось ці перерви змінюють нам головні правила милозвучности мови, бо по такій перерві легше починати дальшу мову з ***у*** чи ***і***, як і по знаках розділових.
Ці перерви звичайно робимо по своїй уподобі в живій мові, але в писанні ліпше їх оминати, цебто пишемо так, ніби перерв нема.
Поети в своїй мірній мові часто роблять такі перерви, але й тут добрі стилісти звичайно дотримують правил гармонійности своєї мови.

8. Коли наголос (акцент) падає на початкові ***і*** чи ***у***, тоді вони ніколи не змінюються на ***й, в***, наприклад: *інший, Ївга, усміх, успіх, ухо, утиск.* Бо змінюватися можуть тільки ненаголошені голосні.

9. Чужі недавнопозичені слова так само ніколи не міняють свого початкового ***і***, ***у*** на ***й, в***. Наприклад: *ідея, університет, улан.*
Географічні назви та прізвища ніколи не міняють свого початкового ***у*** на ***в***.Наприклад: *Урал, Уфа, Угорщина, Уходчук;* так само *Україна.*

10. Коли початкове ***в*** чи ***у*** не наросткові, а корінні звуки, тоді вони зостаються незмінні: *влада, власний, вражий, враг, ужівка, уздечка, узький, узенький, утеня, утя* й т. ін.

11. Приставка ***у*** перед двома приголосними не міняється на ***в,*** бо постав би немилозвучний збіг трьох приголосних: *узгодження, уклін, ускладнений, успішний, ухвала* й т. ін.

12. Коли по сполучнику ***і*** далі йде слово, що починається з двох приголосних, а попереднє слово закінчується голосною, тоді ліпше заміняти таке ***і*** на ***та***.Наприклад: *Я та всі* (або: *Я й усі), горе та страх.*

13. Коли попереднє слово закінчується приголосною, а дальше починається голосною, тоді звичайно вживаємо ***в***. Наприклад: *Виріс в Америці.* Але в цьому випадкові часом уживають (але це не конче) подвоєного прийменника ***ув***. Наприкад: *Роби до поту, а їж ув охоту. Як ув око вліпив. Зістався ув убозстві. Кохатись ув одних книжках. Мигтить ув очах* (тут, власне: *у вочах).*

Наші письменники-класики кохались у формі ***ув,*** але тепер вона помалу заникає. Її істотне значення: тут ***у*** та ***в*** т. зв. придихове чи приставне, наприклад: *ув очах, ув охоту,* це: *у вочах, у вохоту, як маємо вулиця замість улиця.*

14. У словах "Україна, український" початкове ***у*** ненаголошене, а тому в мові поетичній може мінятися на *в.* Шевченко пише: *А Вкраїна, заснула Вкраїна.* Так само: *На вкраїнських нивах.*
Але тепер слів "Україна, український", як назв географічних, уживаємо незмінно й ніколи не міняємо тут ***у*** на ***в***; крім цього, прийнято цих слів ніколи не скорочувати в письмі на *Укр., укр.,* але писати повно. І взагалі географічні назви ніколи не міняють свого початкового ***У*** на ***В***.
Завжди пишемо: в Україні, в Україну, а не на Україні, на Україну. Див. про це вище, с. 211—227.

15. Деякі слова зовсім не змінюють свого початкового ***в*** на **у**.
Наприклад: *взірцевий, взагалі, вдоволений, влучний, або* ***у*** *на* ***в****: увага, уважний, угода, угорський, умова, уривок, ускладнювати, успішний, установа, учасник, ушкоджений* і деякі інші, а також слова, похідні від них.
А деякі слова розрізняються навіть своїм значенням: *вдача (характер) — удача (успіх), взір (зразок)— узір (візерунок), вправа (в чому)— управа (уряд), вступ (вхід)— уступ (уривок), усувати (звільняти)— всувати (встромляти), усунення — всунення, складати — вкладати, вплив (кого на що) — уплив (чого, куди, текти), ураз (хвороба) — враз (разом), уряд (правління) — вряд (прислівник, поруч).*

16. Треба мати ще на увазі, що в нашій мові сполучення голосного зі звуком ***в*** чи звуком ***й*** творить рід двозвука: *-ав, -ев, -єв, -ив, -ів, -їв, -ов, -ув, -гов, -яв, -ай, -ей, -єй, -ий, -ій, -їй, -ой, -юй, -яй.*
Двозвук — це голосний, а тому по цих сполученнях-двозвуках часом уживають приголосних *в, й* замість ***у***, ***і***. Наприклад: *прибув в місто, святий в кожному, грай й мені, вигубив всіх* і т. ін., а особливо перед голосним: *прибув в Азію, плинув в Італію,*пор. вище § 3.

17. Перед двома приголосними дальшого слова, особливо, коли перше слово починається на ***в,*** легше ставити ***у*** і по голосному: *тема у Франка, пішла у внутрішній* і т. ін.

18. Українська мова вільно вживає сполучника ***та*** замість ***і,*** таке ***та*** не треба забувати. Наприклад, у Шевченка: *Реве та стогне Дніпр широкий. Сиділи лірники та грали. Такий хороший та багатий. Посадили над козаком явір та ялину. Мов батько та мати. Нехай думка, як той ворон, літає та кряче, а серденько соловейком щебече та плаче.*
Знаємо, що деякі совєтські редактори викидали з мови це ***та,*** але робили це тільки з політичних мотивів, бо російська мова таке (***да)*** оминає.

Оцих правил гнучкости ***в-у, й-і*** вживаємо скрізь, де пишемо літературною мовою.
Звичайно, у живій вимові та в віршах чи взагалі в ритмічній мові цих правил не завжди дотримуємо повно, а то тому, що по перерві (по паузі) в живій мові легше дальше слово починати на голосну, аніж на приголосну. Але, як зазначено вище, цих перерв на письмі ліпше не зазначати.

**Домашня робота**
Підручник О. Глазової (укр. мова 11 клас) параграф 16, ст. 72-76, впр. 120 (усно), впр. 121,125 (письмово).